

Л. О. САВЧЕНКО

ПРОЕКТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЗНАНЬ СТУДЕНІВ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ШКОЛИ

У статті розглянуто використання проектних технологій у навчальному процесі вищої школи як засобу підвищення якості знань студентів. Аналіз сучасної літератури свідчить, що найбільш поширеною є думка, що якість освіти – це відповідність певній нормі, стандарту, здатність задовольнити певні потреби або реалізувати певні цілі, норми. Проектна технологія передбачає наявність проблеми, що вимагає інтегрованих знань і дослідницького пошуку її вирішення.

Ключові слова: проектні технології, якість знання, якість освіти.

Л. А. САВЧЕНКО

ПРОЕКТНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК СРЕДСТВО ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ЗНАНИЙ СТУДЕНТЫЕ ВЫСШЕЙ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ШКОЛЫ

В статье рассмотрено использование проектных технологий в учебном процессе высшей школы как средства повышения качества знаний студентов. Анализ современной литературы свидетельствует, что качество образования – это соответствие определенной норме стандарта, способность удовлетворить определенные и реализовать определенные цели, нормы. Проектная технология предусматривает наличие проблемы, которая требует интегрированных знаний и исследовательского поиска ее решения.

Ключевые слова: проектные технологии, качество знания, качество образования.

S. A. SAVCHENKO

DESIGN TECHNOLOGY AS A MEANS OF IMPROVING THE QUALITY OF STUDENT KNOWLEDGE AT HIGH PEDAGOGICAL SCHOOL

In article is described the use of design technologies in educational process in higher pedagogical school as means of quality improvement of students knowledge. The analysis of the modern literature testifies that quality of formation is a conformity to certain norm or standard, ability to satisfy defined and to realize definite purposes, norms. The design technology provides presence of a problem which demands integrated knowledge and search of its decision.

Keywords: design technology, the quality of knowledge, quality education.

Сучасне динамічне життя висуває суспільний запит на виховання творчої особистості, здатної самостійно мислити, генерувати оригінальні ідеї, приймати сміливі, нестандартні рішення. Сьогодні своїм основним завданням педагогічні колективи вищих навчальних закладів повинні вважати забезпечення фізичного, інтелектуального, соціального й духовного розвитку студентів з домінантою індивідуальних і творчих можливостей кожного студента для формування творчої цілеспрямованості особистості, здатної до саморегуляції, передбачення, власної життєвої стратегії.

Основним орієнтиром змісту модернізації освіти має стати праця на формування особистості, що інтенсивно розвивається. Роль студента в системі освіти обумовлено з потребами держави. Сьогодні маємо зробити людину такою, щоб вона могла вирішувати

державні завдання за своїм покликанням, бути високоморальною, духовно розвиненою, мобільною у своєму розвитку.

Однак цьому процесові поки що бракує цілеспрямованості та науково-методичного забезпечення використання діагностичних методик на заняттях у вищій школі.

Розкриваючи сутність поняття «метод проектів», варто вказати на те, що цей метод не є принципово новим у світовій педагогіці, оскільки набув поширення в США ще на початку минулого століття. В основу методу були покладені філософсько-гуманістичні ідеї Дж. Дьюї та його учня У. Х. Кільпатріка. В освітніх колах Росії задум проєктного навчання поширювався С. Т. Швацьким від 1905 р. [4].

Аналізуючи поняття «метод проектів», слід вказати на відмінності у визначенні основи тлумачення. Зокрема, в одних авторів це – педагогічна технологія (С. Сисоева та ін.) або проєктна технологія, яка відображає реалізацію особистісно орієнтованого підходу в навчанні (І. Єрмаков та ін.). Натомість інші педагоги розглядають метод проектів як засіб організації педагогічного процесу, в основу якого покладено взаємодію педагога й студента та з навколишнім середовищем, об'єднання навчання з активною діяльністю студентів (Т. Супрун); метод планування цілеспрямованої діяльності студента у зв'язку з вирішенням якогось шкільного завдання в обставинах реального життя (М. Кларин); цільовий навчально-виховний процес, спрямований на виконання суспільно корисних справ (П. Мудров); систему навчання, за якої студент набуває знань, умінь та навичок у процесі планування і виконання певних складних завдань – проєктів (М. Ярмаченко).

Мета статті – розглянути використання проєктних технологій у навчальному процесі вищої школи як засобу підвищення якості знань студентів. Аналіз сучасної літератури свідчить, що найбільш поширеною є думка про те, що якість освіти – це відповідність певній нормі, стандарту. Іншими словами, якість визначає корисність, цінність об'єктів, їх здатність задовольнити певні потреби або реалізувати певні цілі, норми, тобто виражає адекватність вимогам, потребам, нормам. Якість освіти можна розглядати як систему соціально зумовлених показників рівня знань, умінь, ціннісного ставлення до світу, якими повинен оволодіти студент [3].

Неабияке значення для розробки теоретичних основ проєктної діяльності мають праці таких українських науковців, як О. Коберник, С. Яшук, О. Пехота, російських: В. Гузеєв, Е. Полат, Н. Пахомова. Дослідження свідчать, що основою проєктної діяльності студентів є розвиток у них пізнавальних навичок, критичного мислення, уміння самостійно конструювати власні знання та орієнтуватися в інформаційному просторі. Саме тому цю педагогічну технологію визнають ефективним засобом формування життєвої компетентності учнівської молоді.

Визначають чотири етапи проєктування: початковий (розробка основних ідей, констатація вивченості проблеми, збір і аналіз даних, обґрунтування актуальності, формулювання гіпотези (припущення, що стосується результатів та способів їхнього досягнення); етап розробки (передбачення виконавця (виконавців), формування груп, усвідомлення завдань, планування діяльності, розробка змісту етапів, визначення форм і методів керування і контролю, корекція з боку педагога); етап реалізації проєкту (інтегрування й акумулювання всієї інформації з урахуванням теми, мети; підготовка наочно-графічного матеріалу, розробка аудіо-відео ряду проєкту: контроль і корекція проміжних результатів, співвіднесення їх з визначеною метою, керівництво, координація роботи студентів); завершення проєкту.

Метод проектів орієнтований на самостійну діяльність студентів (індивідуальну, парну, групову) у відведений для неї час (від декількох хвилин заняття до декількох тижнів, а іноді й місяців). Це завдання особисто орієнтованої педагогіки [4].

Проєктна технологія передбачає наявність проблеми, що вимагає інтегрованих знань і дослідницького пошуку її вирішення. Результати запланованої діяльності повинні мати практичну, теоретичну, пізнавальну значимість. Головною складовою методу є самостійність студента. Дуже важливою також є структуризація змістовної частини проєкту із зазначенням поетапних результатів. Використання дослідницьких підходів у проєкті є свого роду наріжним каменем технології. Причому послідовність цих методів можна поставити у такий ряд: визначення проблеми (визначення завдань, які впливають із дослідження) – висування

гіпотези вирішення завдань – обговорення методів дослідження – оформлення кінцевих результатів – аналіз одержаних даних – підбиття підсумків – коригування – висновки [1].

Необхідною складовою методики здійснення проектної діяльності є складання загальної моделі, що розглядається як умовний образ, схема кінцевого результату проекту.

Як приклад можна навести модель підготовки студентів до проектної діяльності та безпосередню її реалізацію в контексті структурних етапів, базових форм та управління

Залучення студентів до проектної діяльності спрямоване:

- на досягнення конкретних цілей (розвиток аналітичного, критичного, творчого й проектного мислення, стимулювання мотивації на оволодіння знаннями, включення студентів у режим самостійної роботи, опрацювання різних джерел інформації з метою оволодіння новими знаннями, формування вмінь використовувати знання для вирішення нових пізнавально-практичних завдань або життєвих ситуацій тощо);

- на розвиток життєвих компетенцій (спільне прийняття рішень, толерантне регулювання конфліктних ситуацій тощо);

- на формування дослідницьких умінь (виявлення та формулювання проблеми, висунення гіпотези, збір необхідної інформації, здійснення різних видів дослідницької роботи, аналіз та узагальнення отриманих результатів тощо).

Здійснення проектної діяльності може бути реалізоване з використанням різних підходів. Першим з них передбачено виконання завдань навчального проекту та здійснення презентації кінцевого інтелектуального (матеріального) продукту безпосередньо на заняття або під час проведення серії занять з певної теми. Іншим варіантом передбачено проведення проектної діяльності в позааудиторний час та презентацію кінцевих результатів безпосередньо на занятті.

Механізм реалізації проектної технології складається з п'яти основних компонентів.

Перша складова – організація стимулюючого енерго-інформаційного простору (предметного, соціокультурного, освітнього), для розвитку потенціальних можливостей дитини, його внутрішнього світу.

Друга складова – організація різноманітних видів діяльності як умова самореалізації кожного студента: соціально-комунікативної, суспільно-корисної, ігрової, фізично-оздоровчої, навчально-пізнавальної, науково-дослідницької, художньо-естетичної, туристсько-краєзнавчої, науково-технічної, декоративно-прикладної, еколого-натуралістичної.

Третя складова – організація продуктивного спілкування як умови соціального розвитку студентів, формування позитивної «Я-концепції». Навчити студентів спілкуватись, культурі діалогу – кропітка та трудомістка діяльність, успіху якої сприяють перш за все інтерактивні форми роботи, тобто ті форми та методи, які забезпечують продуктивну реалізацію проектної технології.

Четверта складова – психолого-педагогічна підтримка вирішення студентами своїх проблем, допомога їм у самопізнанні, самооцінці, самовизначенні та самоактуалізації.

П'ята (остання) складова – підвищення професійної майстерності, проективної культури педагогічних кадрів. Основною рушійною силою в реалізації кожного проекту є педагог, який усвідомлює свою соціальну відповідальність, постійно турбується за своє особистісне та професіональне зростання.

За основу проектної технології було взято ідею спрямованості навчально-пізнавальної діяльності студентів на результат, який досягається завдяки розв'язанню тієї чи іншої практичної або теоретично значущої для них проблеми.

Варто наголосити, що виконання завдань за методом проектів передбачає два результати: зовнішній – той, який можна побачити, усвідомити, застосувати на практиці, щоб перевірити його функціональність тощо, та внутрішній – досвід діяльності, – який стане безцінним надбанням студента, об'єднавши знання, уміння, компетенції і цінності.

З огляду на різні підходи та на основі аналізу досвіду фахових педагогічних джерел можна навести таку класифікацію проектів, що виконуються студентами на заняттях з педагогіки:

1) за проведеною діяльністю:

- *дослідницькі проекти*, які потребують добре обміркованої структури, визначеної мети, актуальності предмета дослідження для всіх учасників, його соціальної значущості. Вони повністю підпорядковані логіці дослідження і мають відповідну структуру; обґрунтування теми

дослідження, аргументації її актуальності, визначення предмета і об'єкта, завдань і методів, висунення гіпотез вирішення проблеми і шляхів її вирішення;

– *практико-орієнтовані проекти*, що відрізняються чітко позначеним від початку результатом діяльності учасників проекту. Причому цей результат обов'язково чітко орієнтований на соціальні інтереси, інтереси самих учасників роботи (газета, документ, відеофільм, звукозапис, спектакль, програма дій, проект закону, довідковий матеріал, ін.). Такий проект вимагає добре продуманої структури, навіть сценарію всієї діяльності його учасників з визначенням функцій кожного з них, чіткі виходи і участь кожного в оформленні кінцевого продукту. Тут особливо важлива хороша організація координаційної роботи в плані поетапних обговорень, коректування сумісних й індивідуальних зусиль, в організації презентації одержаних результатів і можливих способів їх упровадження в практику, організація систематичної зовнішньої оцінки проекту.

– *інформаційні проекти* – спрямовані на збирання інформації про який-небудь об'єкт, на ознайомлення учасників проекту з цією інформацією, її аналіз і узагальнення фактів. Ці проекти потребують добре продуманої структури, можливості систематичної корекції у ході роботи над проектом. Структуру цього проекту можна позначити таким чином: мета проекту, його актуальність, методи отримання (літературні джерела, засоби масової інформації, бази даних, Internet) та оброки інформації (її аналіз, узагальнення, зіставлення з відомими фактами, аргументовані висновки), результат (стаття, реферат, відеофільм). Такі проекти можуть бути частиною будь-якого іншого проекту.

Структура такого проекту може бути позначена таким чином:

– мета проекту – результат (стаття, реферат, доповідь, відеоматеріали і ін.);
– предмет інформаційного пошуку – поетапність пошуку з позначенням проміжних результатів – аналітична робота над зібраними фактами – висновки – коректування первинного напрямку (якщо потрібен) – подальший пошук інформації за уточненими напрямками – аналіз нових фактів – узагальнення – висновки і т. д. до отримання даних, що задовольняють всіх учасників проекту, – висновки, оформлення результатів (обговорення, редагування, презентація, зовнішня оцінка).

– *творчі проекти*, які не мають детально опрацьованої структури спільної діяльності учасників, вона розвивається, підпорядковуючись кінцевому результату, прийнятій групою логіці спільної діяльності, інтересам учасників проекту. Вони заздалегідь домовляються про заплановані результати і форму їх представлення – звіт, реферат, відеофільм тощо;

2) *за галуззю виконання*: предметні (виконуються у рамках одного навчального предмета) й інтегровані (це такі проекти, де в процесі їх виконання використовуються знання з інших дисциплін);

3) *за змістом*: інтелектуальні, матеріальні, екологічні, сервісні, комплексні;

4) *за складом учасників*: учні одного класу, однієї школи, міста, регіону, країни, різних країн світу;

5) *за кількістю учасників*: індивідуальні, групові й колективні (при виконанні групових і колективних проектів учителю необхідно поділити обов'язки між учнями та визначити відповідальність кожного за виконання проекту в цілому);

6) *за тривалістю виконання*: короткотривалі (реалізація проекту за кілька уроків з програми предмета), середньої тривалості (від тижня до місяця) і довготривалі (реалізація проекту охоплює кілька місяців).

На практиці, як свідчать наші дослідження, частіше доводиться мати справу зі змішаними типами проектів.

Отже, проект – це метод навчання. Він може застосовуватись як на заняттях, так і в позааудиторній роботі, орієнтований на досягнення цілей самих студентів, тому неповторний; формує значну кількість навчальних і життєвих компетентностей, тому є ефективним; формує досвід, тому незамінний. Проектна діяльність може стати альтернативою аудиторного навчання. Найбільш сучасні сфери людської діяльності базуються на проектуванні. Тому проектування може бути основою професійних спецкурсів. Подальшу свою роботу ми вбачаємо в тому, щоб урізноманітнити види занять у вищій школі, застосовувати різні проекти, залучати молодь до виконання нетрадиційних і щонайважливіше цікавих для молоді робіт.

ЛІТЕРАТУРА

1. Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні: [Навчально-методичний посібник (пробне видання)] / За заг. ред. О.М. Коберника, Г.В. Терещука. – Тернопіль-Умань, 2007. – 208 с.
2. Пелагейченко М. Умови організації проектної діяльності / М. Пелагейченко // Відкритий урок. – 2009. – № 4. – С. 22–25.
3. Петровська Н. В. Проектна технологія: сутність, досвід використання, перспективи / Н. В. Петровська, Т. М. Воропай // Початкове навчання та виховання. – 2009. – № 25. – С. 2–14.
4. Полат Е. Метод проектов: история и теория вопроса / Е. Полат // Школьные технологии. – 2006. – № 6. – С. 43–48.
5. Романовська М. В. Метод проектів у навчальному процесі: метод. посібник / М. В. Романовська. – Х.: Веста; Ранок, 2007. – 160 с.
6. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии: учеб. пособие / Г. К. Селевко. – М.: Народное образование, 1998. – 256 с.